

Prehistòria I: la Formació de la Humanitat

Codi: 106843

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504611 Arqueologia	FB	1	1

Professor/a de contacte

Nom: Raquel Piqué Huerta

Correu electrònic: raquel.pique@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Ermengol Gassiot Ballbe

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials.

Objectius

L'assignatura forma part de la matèria bàsica de prehistòria i protohistòria del grau d'arqueologia. La matèria té una perspectiva geogràfica i cronològica molt àmplia, comprèn des dels primers processos d'hominització fins als primers processos de colonització de la Mediterrània durant el I Mil·lenni abans de la nostra era. El principal objectiu de la matèria és que els estudiants coneguin els processos fonamentals de les primeres etapes de la història, però també puguin comprendre com s'han generat aquests coneixements, així com que estiguin en condicions d'avaluar els diferents models interpretatius. D'altra banda, es pretén emfatitzar la rellevància d'aquests processos socials i econòmics. S'espera que els estudiants siguin capaços de comprendre fenòmens com ara la divisió sexual del treball, la discriminació social. L'assignatura se centra en els processos d'hominització: àmbits geogràfics, cronologia i seqüenciació d'espècies d'homínids i l'expansió d'Homo sapiens. Es proporciona a més una introducció a les primeres societats humanes del Paleolític i Mesolític i els processos que van desembocar en la desaparició del mode de vida caçador-recol·lector i en l'aparició de les societats agrícoles i ramaderes.

Resultats d'aprenentatge

- CM01 (Competència) Explicar problemàtiques d'estudi en prehistòria i protohistòria que superin les perspectives androcèntriques i les desigualtats de sexe o gènere.

- KM01 (Coneixement) Identificar les restes materials més característiques de les societats prehistòriques i protohistòriques.
- KM02 (Coneixement) Reconèixer els principals processos històrics experimentats per les societats humanes de la prehistòria i la protohistòria i els factors que hi van incidir.
- KM03 (Coneixement) Contextualitzar de manera introductòria processos històrics a partir del registre arqueològic prehistòric i protohistòric.
- KM04 (Coneixement) Identificar elements de l'androcentrisme a les explicacions dels orígens de la humanitat i les primeres societats.
- SM01 (Habilitat) Explicar sintèticament els períodes de la prehistòria i la protohistòria, tant en l'àmbit empíric com interpretatiu.
- SM02 (Habilitat) Identificar els materials arqueològics principals en el context temporal prehistòric i protohistòric.
- SM03 (Habilitat) Expressar eficaçment aplicant els procediments argumentatius propis del discurs formal en la realització de treballs escrits o presentacions orals sobre aspectes introductoris de la prehistòria i la protohistòria.

Continguts

BLOC 1. El procés d'hominització. L'evolució humana i els seus protagonistes. Tecnologia, subsistència i organització social dels primers homínids.

BLOC 2. - La humanitat moderna. El debat sobre l'origen i expansió dels humans moderns. Les colonitzacions prehistòriques. Tecnologia, organització social i subsistència de les societats caçadores-recol·lectores del Pleistocè mig i Superior.

BLOC 3. - Les darreres societats caçadores-recol·lectores i les causes de les seves transformacions.

Metodologia

Activitats dirigides

- Classes teòriques dirigides pel professorat amb suport Moodle.
- Sessions de treball en grup i de debats dirigides pel professorat. Valoració i discussió col·lectiva de material textual o audiovisual, Presentacions individuals i/o col·lectives.
- Classes fora de l'aula en Museus i jaciments arqueològics

Activitats supervisades

- Sessions concertades per resoldre dubtes sobre el desenvolupament de l'assignatura. Assessorament individual o en grups reduïts sobre continguts específics de la matèria.
- Assessorament en grups reduïts per l'elaboració de presentacions i d'exercicis pautats d'aprenentatge.
- Sessions d'assessorament individuals o col·lectives on line i a través del Moodle.

Activitat autònoma

- Estudi personal. Lectura de textos. Recerca d'informació bibliogràfica
- Redacció de treballs. Preparació de presentacions, comentaris orals i debats

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives, seminaris, practiques a l'aula i sortides de camp	40	1,6	CM01, KM02, KM03, KM04
Tipus: Supervisades			
Assistència i activitats presencials	20	0,8	KM01, KM04, SM02
Tipus: Autònomes			
Treballs	75	3	KM03, SM01, SM03

Avaluació

El sistema de avaluació continuada s'organitzara en 3 mòduls, cadascun tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

1. Les activitats dirigides (classes teòriques) suposen un 60% de la nota. L'avaluació dels coneixements teòrics es farà mitjançant 2 proves escrites (25% de la nota cadascuna).
2. L'assistència, realització de les activitats presencials i les activitats supervisades (tutories) es ponderaran amb un 10%.
3. Les activitats autònomes (treball) suposaran el 30% restant. L'avaluació es farà a partir de la presentació de dos treballs escrits (15% de la nota cadascun).

Calendari d'avaluació

A l'inici de curs s'informarà a l'alumnat dels terminis de realització/lliurament dels exercicis.

Requisits per superar l'assignatura

- Presentació/realització dels exercicis d'avaluació en els terminis establerts.
- Assolir una puntuació mitja dels exercicis d'avaluació de 5 ó més en una escala de 10
- Un/a estudiant es considerarà no presentat/da en el cas que no lliuri o es presenti a un o més dels mòduls d'avaluació en els terminis establerts.

Revisió de les qualificacions:

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluable, el professorat informarà (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

procediment de recuperació:

Es podran presentar a la recuperació les/els estudiants que hagin realitzat/presentat les activitats supervisades i autònomesen els terminis establerts i tinguin una qualificació mínima de 3,5.

Condicions per a la qualificació 'No avaluable':

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Calendari de recuperació

Les dates de recuperació estan fixades per la Facultat de Lletres. Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior. És responsabilitat de els/les estudiants saber la data que li correspon fer la recuperació de la seva assignatura. L'última prova de l'avaluació continuada es programarà com a mínim una setmana abans de la data de recuperació.

Plagi

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Avaluació única:

- Examen 1 30%
- Examen 2 30%
- Treball bibliogràfic 40%

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i activitats presencials	10%	5	0,2	KM01, KM04, SM02
Proves escrites	60%	5	0,2	CM01, KM02, KM03, SM01
Treballs	30%	5	0,2	CM01, KM04, SM01, SM03

Bibliografia

- BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

AGUSTÍ, Jordi., ANTÓN, Mauricio. 2013. La gran migración. La evolución humana más allá de África. Crítica, Barcelona.

BARKER, Graeme 2006. The agricultura Revolution in Prehistory: Why Did Foragers Become Farmers?. Oxford University Press, Oxford.

CELA CONDE, Camilo José. y AYALA, Francisco José 2013. Evolución Humana. El camino hacia nuestra especie. Alianza editorial, Madrid.

EIROA, Jorge Juan 2010. Prehistoria del mundo. Sello Editorial, Madrid.

LEWIN, Roger; FOLEY, Robert 2013. Principles of Human Evolution. Wiley-Blackwell.

LÓPEZ GARCÍA, Pilar (coord.) 2017. La Prehistoria en la Península Ibérica. Istmo, Madrid.

MENÉNDEZ, Mario (coord) 2012. Prehistoria antigua de la Península Ibérica. UNED, Madrid

ROSAS, Antonio 2016. La evolución del género 'Homo'. CSIC-Catarata, Madrid.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

ADOVASIO, James, SOFFER, Olga., PAGE, Jake. 2008. *El sexo invisible*. Lumen, Barcelona.

ÁLVAREZ FERNÁNDEZ, Esteban., BLANCO GONZÁLEZ, Antonio, RIVERO VILÁ, Olivia 2020. Prehistoria de la Península Ibérica. Ediciones Universidad Salamanca. Salamanca.

ARSUAGA, Juan Luis 1999. *El collar del Neandertal: En busca de los primeros pensadores*. Ed. Temas de hoy. Madrid.

BERMÚDEZ DE CASTRO, José María, 2021. Dioses y mendigos: la gran odisea de la evolución humana. Editorial Planeta, Barcelona.

BINFORD, Lewis R. 1988. *En busca del pasado*. Ed. Crítica, Barcelona.

DÍEZ MARTÍN, Fernando 2006.: El largo viaje. Arqueología de los orígenes humanos y las primeras migraciones. Bellaterra. Barcelona.

FINLAYSON, Clive. 2020 El neandertal inteligente. Arte rupestre, captura de aves y revolución cognitiva. Editorial Almuzara, Córdoba.

JOHNSON, Allen W., EARLE, Timothy 2003. La evolución de las sociedades humanas. Ed. Ariel Prehistoria.

MARTINEZ-NAVARRO, Bienvenido 2020. El Sapiens asesino y El Ocaso De los Neandertales. Almuzara, Córdoba.

PÄÄBO, Svante. 2015. El hombre de Neandertal: en busca de genomas perdidos. Alianza, Madrid.

PATOU-MATHIS, Marylene 2021. El hombre prehistórico es también una mujer. Una historia de la invisibilidad de las mujeres. Lumen, Barcelona.

RICHARDS, M. BRITTON, K. 2020. Archaeological Science: An Introduction. Cambridge University Press

RIPOLL LÓPEZ, Sergio (coord.) 2020. Prehistoria I: las primeras etapas de la humanidad. Editorial Universitaria Ramón Areces: Universidad Nacional de Educación a Distancia.

ROSAS, Antonio. 2015. Los primeros homínidos. Paleontología humana. CSIC-Catarata, Madrid.

ROSAS GONZÁLEZ, Antonio. 2019. Los fósiles de nuestra evolución: un viaje por los yacimientos paleontológicos que explican nuestro pasado como especie. Editorial Ariel, Barcelona.

SANCHIDRIÁN, José Luis 2012, Manual de arte prehistórico. Ariel Prehistoria, Barcelona.

TORRE, Ignacio. DE LA 2008. *La Arqueología de los Orígenes humanos en África*. Akal, Madrid

RECURSOS DIGITALS:

[The Smithsonian's Human Origins Program | The Smithsonian Institution's Human Origins Program \(si.edu\)](#)

[main](#) | [eFossils Resources](#)

Programari

Cap